۱۳

TROTTER

Noord-Engeland Wales

VAN REIZIGERS
VOOR REIZIGERS

Lannoo

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

Op deze pagina's zetten we de toeristische highlights voor je op een rijtje – stuk voor stuk zijn het met recht topervaringen die je niet mag missen.

In het hoofdstuk 'Mens, maatschappij, natuur en cultuur' gaan we dieper in op de geschiedenis, het cultureel erfgoed en de geografie van het land of gebied dat je bezoekt. Boeiende achtergrondinformatie om alvast thuis of tijdens de heenreis door te nemen.

In het hoofdstuk 'Praktisch' vind je alle nuttige informatie over de bestemming. Lees er alles wat je moet weten over bijvoorbeeld verkeer en vervoer, geldzaken, taal en reisdocumenten.

De tekst die in twee kolommen loopt, bevat praktische informatie zoals adresgegevens van instanties en webadressen ter voorbereiding op de reis.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

De ‘Reisplanner’ stelt uitgewerkte reisprogramma’s voor om Noord-Engeland en Wales op de beste manier te ontdekken.

Door deze beknopte inhoudsopgave per hoofdstuk te gebruiken hoef je niet telkens terug te bladeren naar de volledige inhoudsopgave vooraan in het boek.

Op het kleine kaartje linksboven zie je in een oogopslag welk deel van het land of de regio het betreffende hoofdstuk beschrijft.

Op de eerste pagina van elk regiohoofdstuk zijn de niet te missen bezienswaardigheden in kaart gebracht met een paginaverwijzing voor wie ze direct wil raadplegen.

Aan de rand van de pagina's zorgen een duimgreep en een kopregel ervoor dat je direct ziet welke informatie er op de betreffende pagina wordt besproken.

Om vlot door de gids te navigeren, wordt per stad of regio dezelfde informatiestructuur gehanteerd: praktische informatie - informatie over verblijf: slapen, eten, iets drinken, uitgaan - informatie over de bezienswaardigheden.

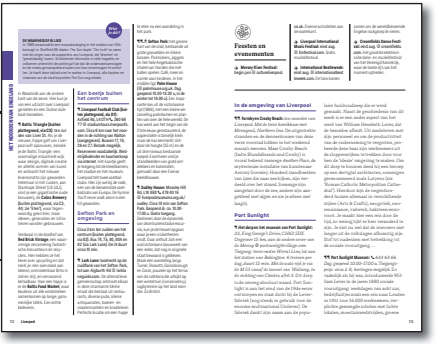

Wist je dit?

INTERESSANTE WEETJES
Let op deze kaders voor interessante weetjes.

Door het boek heen laten we jullie, onze Trotter-ambassadeurs, aan het woord. Gouden tips en onvergetelijke ervaringen maken alles (nog) tastbaar(der), net alsof je al ter plekke bent.
VAN REIZIGERS, VOOR REIZIGERS!

AANDUIDING TROTTER-TIPS

Trotter-tip · interessant · niet te missen

VERKLARING VAN DE SYMBOLEN

- algemeen
- autoverhuur
- bank
- busstation
- café, bar
- camping
- consulaat
- dansen
- duiklocatie
- internetcafé
- fietsverhuur
- haven
- honden toegestaan
- ijssalon
- informatie
- kindvriendelijk
- koffie- of theehuis
- livemuziek, concert
- luchthaven
- metrostation
- ontbijt
- parkeren
- patisserie
- postkantoor
- restaurant
- roken verboden
- slapen
- skistation
- snackbar
- strand
- taxi
- theater
- treinstation
- voorzieningen voor rolstoelgebruikers
- wandelen
- winkelen
- Unesco-werelderfgoed
- zwemgelegenheid
- telefoonnummer
- website
- e-mailadres

INHOUD

Het landschap van de Wuthering Heights vormde de inspiratie voor het boek van Emily Brontë.

VOORBEREIDING

INLEIDING **12**

VEELGESTELDE VRAGEN **14**

TOPERVARINGEN **16**

MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR **20**

Beroemde personen 22
Drank 28
Economie en Brexit 31
Feesten en feestdagen 32
Geografie 33
Geschiedenis 34
Godsdienst en geloof 44
Keuken 45
Kinderen 48
Media 49
Mensenrechten 50
Milieu 51
Monarchie: wie redt de koning? 52
Sport en ontspanning 54
Werelderfgoed van Unesco 57
Zeden en gewoonten 58

28
Het sterdrankje

PRAKTISCH

REIZEN NAAR NOORD-ENGELAND / WALES **62**

NOORD-ENGELAND / WALES PRAKTISCH **66**

ABC van Groot-Brittannië 68
Alvorens te vertrekken 68
Budget 70
Elektriciteit 72
Fooien 72
Geldzaken 72
Gezondheid 73
Internetadressen 74
Klimaat 74
Maten en gewichten 75
Mensen met een beperking 75
Noodgevallen 75
Overnachten 76
Post 78
Reisliteratuur 78
Risico's en ergernissen 79
Taal 79
Telecommunicatie 81
Vervoer 82
Winkelen 88

155

Een leuke wandeling voor gezinnen rondom het meer van Buttermere

BESTEMMINGEN

REISPLANNER **90**

HET NOORDEN VAN ENGELAND

Liverpool 97
Chester 115
Manchester 121
York 132
North York Moors National Park 142
Helmsley 143
Robin Hood's Bay 145
Whitby 146
Yorkshire Dales National Park 150
Kendal 154
Windermere en Bowness 156
Ambleside 159
Grasmere 162
Elterwater 163
Coniston 164
Hawkshead 166
Van Elterwater naar Boot 167
Van Eskdale naar Wast Water via de Eskdale-route 168
Ennerdale Water en Buttermere 170
Van Buttermere naar Keswick via de Honister Pass 171
Keswick 172
Ullswater Lake 175

31
Stoppen of toch doorgaan?

175

De Skiddaw is ongeveer 930 m hoog.

231

Castell Coch werd in de 19de eeuw volledig herbouwd.

43

Verdrag in ruil voor vertrek

Carlisle 177
De Muur van Hadrianus 180
Newcastle upon Tyne 185
Durham 191
Northumberland 194
Alnwick 195
Berwick-upon-Tweed 197

WALES

Monmouth (Trefynwy) 214
Hay-on-Wye (Y Gelli) 218
Llanthony Priory 220
Brecon (Aberhonddu) 222
Cardiff (Caerdydd) 223
Swansea (Abertawe) 232
The Mumbles (Mwbwls) 238
Laugharne (Talacharn) 239
Tenby (Dinbych-y-Pysgod) 241
Cresswell Quay 242
Pembroke (Penfro) 243

Van Pembroke naar St Davids 245
St Davids (Tyddewi) 247
Van St Davids naar Cardigan 249
Fishguard (Abergwaun) 250
Cardigan (Aber Teifi) 251
Tregaron 253
Aberystwyth 255
Machynlleth 260
Dolgellau 261
Barmouth (Abermaw) 262
Harlech 264
Porthmadog 266
Llyn Peninsula 268
Aberdaron 269
Het Snowdonia National Park 270
Llanberis 271
Betws-y-Coed 274
Beddgelert 279
Caernarfon 280
Het eiland van Anglesy (Ynys MÔn) en Bangor 282
Conwy 287
Llandudno 291
Llangollen 295
Welshpool (Y Trallwng) 297

54
Blijf van mijn zwanen

290

Tussen mei en juni vormt de bloeiende gouden regen een gele tunnel in Bodnant Garden.

INLEIDING

↑ *De kleurrijke hoofdstraat van het vissersdorp Solva*

Groot-Brittannië ligt zo'n 30 km van het Europese vasteland, maar soms lijkt het wel alsof je de Atlantische Oceaan bent overgestoken. Wie de oversteek voor de eerste keer maakt, zal totaal verrast zijn en zich ontheemd voelen. Je vindt hier landschappen in alle tinten groen, en in de steden valt het rode straatmeubilair op. Van de nepvuren die de haarden versieren tot de vriendelijke dames die je aanspreken met '*honey*' of '*darling*', de woorden '*quaint and cosy*' (apart en gezellig) zijn op alles van toepassing. Nette gazons en stoepen, verzorgde huizen en tuinen, alleen de lucht lijken de Britten te zijn vergeten een lik verf te geven. Maar Turner heeft zich niet ingehouden. Laat je bekoren door een heel andere manier van leven en de beroemde Britse kalmte, die geen verouderde legende is.
En de Brexit? Moeten we het daar nog over hebben? Laten we het houden bij wat Brad Pitt in 2020 zei: 'Dag Groot-Brittannië, ik heb gehoord dat je nu single bent, welkom bij de club.' En de vechtscheiding, dat is een verhaal op zich …
In deze monarchie hebben de jongeren ongeveer vijftig jaar geleden een eind gemaakt aan de victoriaanse strengheid en eerbiedwaardigheid die de Britten ruim

↓ *De fontein in de tuinen van Castle Howard*

‘In de adembenemende bergen van Snowdonia kun je een heleboel haalbare of zwaardere tochten maken. Het beroemde Watkin-pad bijvoorbeeld is magnifiek.’

Katie en Johan,
60 jaar, Gent,
reizen als koppel

↑ Het Watkin-pad voert je door de bergen van Snowdonia.

een eeuw in hun greep hadden gehouden. Sinds het extravagante uiterlijk en de bolhoed zij aan zij gaan, is Groot-Brittannië sterk geëvolueerd, te beginnen bij de gastronomie, die vroeger bitter weinig voorstelde. Voor de opening van de Olympische Spelen in 2012 sprong de koningin zelfs met een parachute uit een vliegtuig.

Veel is veranderd, maar tegelijkertijd is niets helemaal verdwenen. De Britten beschouwen The Beatles net zo goed als het koloniale rijk in Brits-Indië als onderdelen van de oude geschiedenis. Maar in het Eton College gaan leerlingen nog altijd in kostuum naar school en prinsen huwen er in een koets.

‘DRIE DINGEN DIE ABSOLUUT NERGENS TOE DIENEN: MANNENBORSTEN, DE BBC EN DE BRITSE MONARCHIE.’

Sir Winston Churchill

VEELGESTELDE VRAGEN

Welke documenten heb je nodig?

Een **paspoort is verplicht** voor inwoners van de Europese Unie. Bekijk ook zeker welke regels er gelden op het moment van jouw vertrek. Sinds 2024 moet je voor het Verenigd Koninkrijk verplicht een elektronische reistoestemming (ETA) aanvragen als je geen visum hebt. Dit geldt dus voor reizigers uit de Europese Unie vanaf de lente van 2025. Bovendien moeten minderjarigen een eigen paspoort hebben. Voor wat betreft de machtiging om het grondgebied te verlaten (wanneer kinderen niet vergezeld zijn van een van hun ouders), daar heeft ieder land zijn eigen regels voor. Vraag dit na bij jouw gemeentebestuur.

Wat is het beste seizoen om naar Engeland en Wales te gaan?

In de zomer en de lente als je zon wilt hebben. Buiten die periodes regent het vaak en is er veel mist, maar zijn er minder toeristen. Je kunt er dan een stuk goedkoper logeren en de overtocht met de veerboot is voordeliger.

Is het er duur?

Uit eten gaan 's avonds, logies, bepaalde musea (nationale musea zijn vaak gratis) en brandstof kosten aanzienlijk meer dan bij ons. Een biertje is weer goedkoper.

Wat is het beste vervoersmiddel om er naartoe te reizen?

De Eurostar is het snelste vervoersmiddel. Vanuit Brussel duurt de reis slechts 1 uur en 51 minuten, vanuit Amsterdam komt daar nog eens 3 uur bij voor de treinreis naar Brussel. Er zijn haltes in Ashford en Ebbsfleet (steden in Kent). De oversteek met een ferry duurt langer, maar heeft meer charme en is minder duur wanneer je met een familie reist en je kunt je auto meenemen. Ten slotte bieden enkele budgetmaatschappijen goedkope vluchten aan. Het is handig om een auto ter beschikking te hebben.

Hoe kun je je het beste verplaatsen?

De auto blijft het handigst (let op, er wordt links gereden). Het eiland is ook voorzien van een goed netwerk van bussen en treinen, ook in de kleine gehuchten. Hiervoor zijn er voordelige pasjes.

↑ *De rotondes gaan linksom in Engeland.*

Wat is het tijdsverschil?

Het is het hele jaar door een uur vroeger dan in België en Nederland.

Moet je voorzorgsmaatregelen nemen voor je gezondheid?

Engeland heeft door een vaccinatietekort te lijden onder bof en mazelen. Controleer of je deze vaccinaties hebt gehad. Vergeet je Europese ziekteverzekeringskaart niet mee te nemen.

Kun je er met kinderen naartoe gaan?

Dat is geen probleem. We geven kindvriendelijke adresjes aan met het pictogram 🚸. Dit is een *child friendly* bestemming, met heel wat mogelijkheden om je baby te verschonen. Houd er wel rekening mee dat kinderen tot 18 jaar 's avonds vaak niet in een pub naar binnen mogen, ook niet als ze in het gezelschap zijn van een volwassene.

Kun je er logeren als je niet gereserveerd hebt?

Buiten het seizoen is dat meestal geen probleem. Vanaf Pasen is het in toeristische steden absoluut noodzakelijk om te reserveren. Opgelet, ten tijde van festivals of sportwedstrijden kunnen de prijzen verdubbelen. Kom zo vroeg mogelijk, dan vind je misschien een goede *deal*, zeker in een jeugdherberg of ketenhotel.

Wordt er daadwerkelijk slecht gegeten?

Nee, maar je moet weten waar je naar binnen loopt en letten op de prijzen: creatieve restaurants, gastropubs en restaurants met wereldkeukens (vooral Aziatisch en mediterraan) maken de laatste jaren een opmars. De nieuwste trend? Werken met bioproducten van het seizoen. Vergeet ook niet een Britse high tea. De nieuwste trends in het land zie je dus ook op je bord.

Kun je er zwemmen?

Waarom niet? Wij zwemmen toch ook in zee? In het zuiden van het land en langs de kusten van Wales liggen prachtige victoriaanse kustvilla's, waar het tijdens schoolvakanties en in weekenden heel druk is.

Lukt het links rijden?

Zodra de spanning bij de eerste rotonde achter de rug is en je doorhebt dat er overal camera's hangen, gaat het (bijna) vanzelf. Met een huurauto is het in het begin een beetje zoeken naar hoe je moet schakelen, maar je hebt het snel onder de knie. Iets moeilijker zijn de verkeersborden, de snelheidsbeperkingen (in mijl per uur) die de hele tijd veranderen. Op landweggetjes met slechts één rijvak moet je soms even stoppen op de *passing places* om de ander door te laten. Sleutelwoorden? Voorzichtigheid en geduld.

TOPERVARINGEN

IN ENGELAND

1

Sta met je mond vol tanden voor de middeleeuwse pracht van York, met haar typische straatjes en omwallingen, een van de mooiste steden van het land.
De majestueuze kathedraal is een van de grootste bouwwerken van middeleeuws Europa en hoort bij de meest prestigieuze religieuze gebouwen van Groot-Brittannië. In 1984 woedde er een hevige brand, maar ze is sindsdien weer in ere hersteld. Er is 250 jaar over gedaan om ze te bouwen en ze heeft een museum voor oude glasraamkunst, helemaal voor zich alleen. Het grote glasraam, groter dan een tennisveld, zou het grootste ter wereld zijn. →**Blz. 137**

Goed om te weten: de toegang tot de kathedraal is beperkt tijdens de erediensten, vooral op zondagochtend *yorkminster.org.*

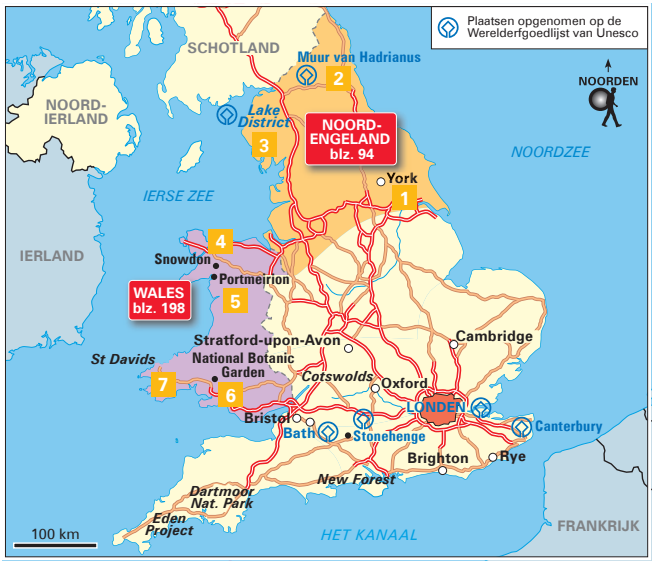

2

Meet je met de barbaren aan de zijde van keizer Hadrianus langs de beroemde muur, aan de rand van Schotland en Engeland.

In het jaar 122 gaf de Romeinse keizer bevel tot het bouwen van een muur die het rijk moest beschermen tegen binnenvallende barbaren. Het duurde zo'n 6 jaar en er waren 20.000 legioensoldaten voor nodig om het kolossale werk van iets meer dan 110 km van zee tot zee, grofweg van Carlisle naar Newcastle, het smalste stukje van Groot-Brittannië, te bouwen. Er zijn nog indrukwekkende stukken muur te zien, die zijn werelderfgoed van Unesco. Het landschap moet je zeker te voet verkennen. →**Blz. 180**

Goed om te weten: *hadrianswallcountry.co.uk.*

2

3

Verdwaal tussen de meren van het Lake District, een regio waar schrijvers hun hart aan verloren.

Het grootste natuurpark van Engeland blijft beroemd om zijn prachtige en perfect bewaarde landschappen. Maar de naam bedriegt: het Lake District heeft weliswaar meren, maar ook en vooral bergen, wat het tot een paradijs voor wandelaars maakt. Prachtig in de herfst, wanneer de bladeren van kleur veranderen, of in de lente, wanneer de rhododendrons en *daffodils* (narcissen) bloeien. →**Blz. 151**

Goed om te weten: *in de zomer ben je niet alleen op pad lakedistrict.gov.uk.*

IN WALES

4

Ga te voet of met het treintje naar de top van de Snowdon (1085 m), de hoogste berg van Wales en van Nationaal Park Snowdonia.

Deze ongerepte oude bergen bieden een gevarieerd en spectaculair landschap, met schapen en heidevelden. Heerlijk om te wandelen. In zo'n 5-7 uur wandel je heen en terug. Of je neemt een toeristentreintje. Maak van de gelegenheid gebruik om een ommetje te maken langs het leisteencentrum Blaenau Ffestiniog, waar al sinds de 17de eeuw ontgonnen wordt en die nu een grote toeristische trekpleister is met allerlei sportieve activiteiten. →**Blz. 272**

! ***Goed om te weten:*** *Voor de treinreis is reserveren verplicht* ⊕ *snowdonrailway.co.uk.*

5

Speel gevangene in Portmeirion, het dorpje waar een beroemde tv-reeks werd gedraaid in de jaren 1960.

Architect en sir Clough Williams-Ellis, die het vissersdorpje in 1925 kocht, liet zich helemaal gaan. Hij bouwde er gebouwen in allerlei stijlen, maar vooral Italiaanse. Zo tref je hier het Pantheon, een barokke campanile, een enorm

Boeddhabeeld en andere gekkigheden. Topper is de schitterende trechtermonding Traeth Bach op de achtergrond en een beroemde collectie naturalistisch porselein, te koop in de winkel. →**Blz. 267**
Goed om te weten: *wie een groter budget heeft, kan hier overnachten* *portmeirion.wales.*

6

Check de toekomst in de National Botanic Garden of Wales in Llanarthney, bij Swansea.

Ter inhuldiging van het jaar 2000 investeerde Wales in duurzaam en mooi: een immense thematuin (die kenners doet denken aan de Teletubbies) met een fascinerende serre, ontworpen door de beroemde architect Norman Foster. Dankzij goed geplaatste zonnepanelen kunnen diverse klimaattypes gecreëerd worden: mediterrane flora, Afrikaanse planten en meer. Ontdek het langs de wandelpaden en zie hoe de vogels hun vleugels spreiden. Schitterend groen tussen een zee van bloemen. →**Blz. 237**
Goed om te weten: *botanicgarden.wales.*

7

Bewonder het middeleeuwse stadje St Davids in Pembrokeshire, een decor dat zo uit Ken Folletts *Pilaren van de aarde* lijkt te komen.

St Davids vormt een kaap die de Keltische Zee scheidt van de Ierse. Een schiereiland dus, met alle charmes van Wales in een notendop. Een gotische kathedraal, ongerepte kusten, pittoreske haventjes, uitnodigende villa's, prachtige landschappen, gezellige pubs, Pembrokeshire is waarlijk een bestemming op zich. →**Blz. 247**
Goed om te weten: *min of meer frequente bussen van en tussen de verschillende bezienswaardigheden* *pembrokeshire.gov.uk.*